

Ziņojums „Par valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšanu un ar Ministru prezidenta 2012.gada 19.jūnija rīkojumu Nr.233 izveidotās darba grupas priekšlikumiem turpmākai rīcībai”

Ievads

Ministru kabinets ar 2012.gada 4.jūnija rīkojumu Nr.245 apstiprināja „Publisko personu komercdarbības koncepciju”, rīkojuma 5.punktā nosakot uzdevumu valsts kapitālsabiedrību un valstij piederošo kapitāla daļu turētājiem, ņemot vērā koncepcijas II sadaļas "A" punktā ietverto risinājumu, "C" punktā ietverto risinājuma 3.variantu, "D" punktā ietverto risinājumu un koncepcijas 3.pielikumā minētos valsts kapitālsabiedrību vērtēšanas principus un kritērijus valsts līdzdalībai kapitālsabiedrībā, izvērtēt to turējumā esošās valsts kapitālsabiedrības, valstij piederošās kapitāla daļas un valsts kapitālsabiedrību līdzdalību citās kapitālsabiedrībās un līdz 2012.gada 31.oktobrim iesniegt Pārresoru koordinācijas centra (turpmāk – PKC) vadītās darba grupas vadītājam izvērtējumu un pamatotus priekšlikumus par attiecīgo valsts kapitālsabiedrību statusu, iespējamo pārvaldītāju, kā arī nepieciešamību saglabāt valsts līdzdalību katrā konkrētā kapitālsabiedrībā.

Šī paša rīkojuma 6.punktā Ministru kabinets uzdeva PKC vadītajai darba grupai izskatīt valsts kapitālsabiedrību un valstij piederošo kapitāla daļu turētāju iesniegtos izvērtējumus un priekšlikumus, sagatavot par tiem darba grupas viedokli un priekšlikumus, tos līdz 2012.gada 31.decembrim iesniegt to Reformu vadības grupai (izveidota ar Ministru prezidenta 2012.gada 2.janvāra rīkojumu Nr.1 "Par Reformu vadības grupu") un Ministru kabinetā. Minētais uzdevuma izpildes termiņš, ņemot vērā darba apjomu un tā sarežģītības pakāpi, tika pagarināts līdz 2013.gada 1.maijam, to saskaņojot ar Reformu vadības grupu (Reformu vadības grupas 2012.gada 12.decembra lēmums).

PKC vadītā darba grupa tika izveidota 2012.gada 19.jūnijā ar Ministru prezidenta rīkojumu Nr.233 „Par darba grupu” (turpmāk – rīkojums). Darba grupā tika iekļauti un darbojās pārstāvji no PKC, Ministru prezidenta biroja, Valsts kancelejas, Ekonomikas, Tieslietu un Finanšu ministrijām, kā arī no Latvijas Pašvaldību savienības, Ārvalstu Investoru padomes, Latvijas Tirdzniecības un Rūpniecības kameras, Latvijas Darba devēju konfederācijas, sabiedriskās politikas centra „Providus” un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības. PKC, atbilstoši rīkojuma 3.punktam, ir sagatavojis izskatīšanai Reformu vadības grupā darba grupas viedokli un priekšlikumus par valsts līdzdalības nepieciešamību kapitālsabiedrībās, kā arī kapitālsabiedrību turpmāko juridisko statusu un to pārvaldītāju (kapitāla daļu turētāju).

I. Esošās situācijas izklāsts, valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšanas pieeja

PKC vadītā darba grupa, sākotnēji ņemot vērā Ekonomikas ministrijas apkopoto informāciju un izvērtēšanas procesā nozaru ministrijām iesniedzot kapitālsabiedrību izvērtēšanas anketas, ir precizējusi un apkopojusi informāciju par valsts līdzdalību kapitālsabiedrībās. Valsts kapitāla daļu turētāji ir gandrīz visas nozaru ministrijas (izņemot Aizsardzības ministriju un Ārlietu ministriju), kā arī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra un VAS „Privatizācijas aģentūra”, kopumā tika apkopota informācija par 264 kapitālsabiedrībām, kuru izvērtēšana un ziņojuma sagatavošana notika 28 darba grupas sēdēs. Pat ņemot vērā ievērojamo darba apjomu, tā komplikētības pakāpi un jau tā augsto Darba grupas darba intensitāti (sēdēm notiekot praktiski katru nedēļu), nebija iespējams nodrošināt valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšanu līdz Ministru prezidenta uzdevumā dotajam termiņam – 2012.gada 31.decembrim, tādēļ uzdevuma izpildes termiņš, saskaņojot to ar Reformu vadības grupu, tika pagarināts līdz 2013.gada 1.maijam.

Izvērtēšanas procesa norises laikā VAS „Privatizācijas aģentūra” izsolē atsavināja kapitāla daļas divos darba grupas iepriekš izvērtētos uzņēmumos – „SIA „Latvijasmernieks.lv” un AS „Jelgavas siltumtīklu uzņēmums”, tādējādi izbeidzot valsts līdzdalību šajās kapitālsabiedrībās, kas pilnībā saskanēja ar darba grupas rekomendācijām.

Vienlaicīgi izvērtēšanas procesa norises laikā tika likvidētas SIA „Latvijas starptautiskā šķīrējtiesa” un SIA „Talmeta”, kurās valsts kapitāla daļu turētājs bija VAS „Privatizācijas aģentūra”, tika likvidēta AS „Īpašumi”, kurā valsts kapitāla daļu turētāji bija VAS „Privatizācijas aģentūra” un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, kā arī tika likvidētas SIA „Jūrmalas tara”, AS „Baltic Sea Port”, SIA „Latvijas putni un dīķi”, SIA „Mono-transporte” un SIA „JLM Grupa”, kurā valsts kapitāla daļu turētājs bija Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

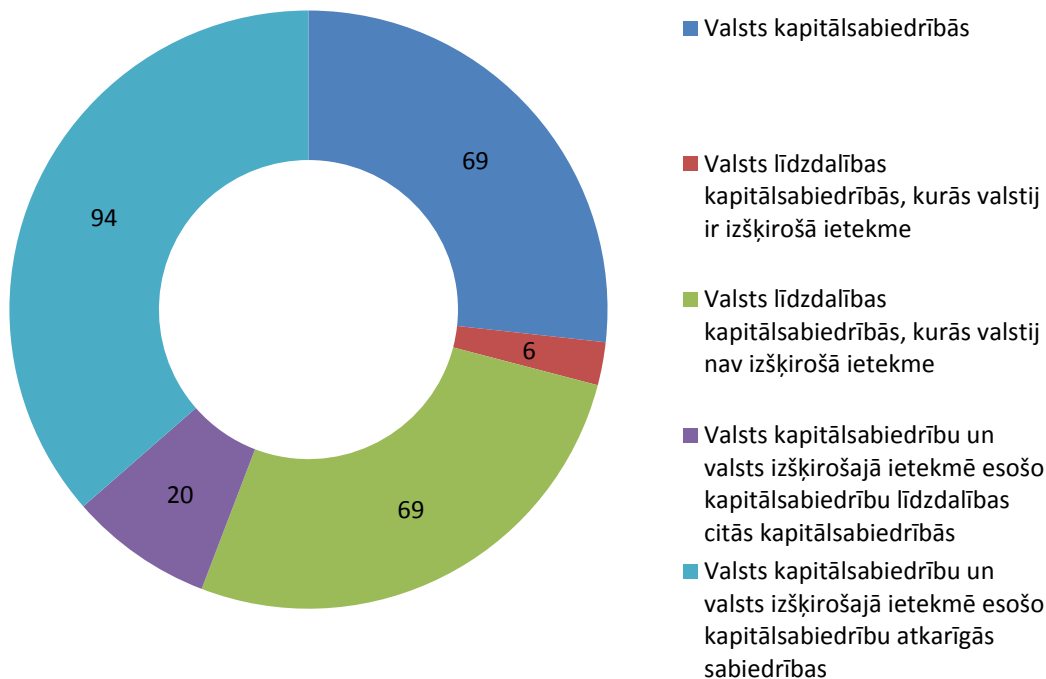
Tādējādi darba grupa iesniedz informāciju par kopumā **251** reģistrētu kapitālsabiedrību, kurās valstij 2013.gada 31.martā bija tieša vai netieša ietekme (skatīt ziņojuma pielikumu Nr.3). Būtiski atzīmēt, ka ir četras kapitālsabiedrības - SIA „Latvijas mobilais telefons”, AS „Pirmais slēgtais pensiju fonds”, AS „Rīgas siltums un SIA „Rīgas hematoloģijas centrs”, kurās kapitāla daļas pieder gan valstij, gan valsts un valsts izšķirošā ietekmē esošām kapitālsabiedrībām. Jāatzīmē arī, ka valsts kapitāla daļu turētāji AS „Nagli” ir gan VAS „Privatizācijas aģentūra”, gan Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, ar darba grupas atbalstu tika panākta vienošanās starp abiem kapitāla daļu turētājiem, ka kapitālu daļu atsavināšanu vienotā paketē organizēs VAS „Privatizācijas aģentūra”.

Kopumā valstij uz 2013.gada 31.martu pilnībā pieder kapitāla daļas (akcijas) **69** kapitālsabiedrībās, **6** kapitālsabiedrībās tai ir izšķirošā tiešā ietekme. Valstij uz 2013.gada 31.martu kā tiešajam kapitāla daļu īpašniekam ir **69** līdzdalības arī 68 tādās kapitālsabiedrībās, kurās tai nav izšķirošā ietekme. Uz 2013.gada 31.martu valsts kapitālsabiedrībām un kapitālsabiedrībām, kurās valstij ir izšķirošā ietekme, ir **34** atkarīgās sabiedrības jeb meitas uzņēmumi, kurām izveidotas vēl **60** citas atkarīgās sabiedrības. Papildus iepriekšminētajam, darba grupas darba ietvaros tika konstatēts, ka vairākām valsts kapitālsabiedrībām pastāv līdzdalība citās kapitālsabiedrībās, kuras nav to atkarīgās sabiedrības Koncernu likuma izpratnē, minētā līdzdalība izveidojusies ieguldījuma vai kapitāla daļu iegādes darījuma rezultātā. Valsts kapitālsabiedrībām un kapitālsabiedrībām, kurās valstij ir izšķirošā ietekme, pastāv **20** līdzdalības 17 kapitālsabiedrībās.

Pilns vērtēto kapitālsabiedrību saraksts, ietverot rekomendāciju par turpmāko juridisko statusu, turpmāko kapitāla daļu turētāju (pārraugošo institūciju) un papildus nosacījumiem, darba grupas dalībnieku atsevišķajiem viedokļiem atspoguļots ziņojuma pielikumā Nr.1.

Darba grupā netika izvērtēta valsts līdzdalība „Latvijas gāze”, ņemot vērā, ka Ekonomikas ministrija informēja, ka izvērtēšanas anketu neiesniegs, jo jautājums par šo kapitālsabiedrību izskatīts Ministru kabineta sēdē kā konfidenciāls.

Detalizēti darba grupas lēmumi par katru vērtēto kapitālsabiedrību ir atspoguļoti darba grupas sēžu protokolos, kuri ir pieejami PKC interneta vietnē <http://www.nap.lv/valsts-kapitalsabiedrību-pārvaldība>, kur pieejami arī pārējie darba grupas darba materiāli. Darba grupa, ņemot vērā nepieciešamību ikgadējā pārskata par valstij piederošajiem aktīviem sagatavošanai apkopot un norādīt informāciju par valstij, valsts kapitālsabiedrībām un valsts izšķirošajā ietekmē esošajām kapitālsabiedrībām piederošajām kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām 2012.gada 31.decembrī, apkopoja šos datus (skatīt ziņojuma pielikumu Nr.4). Darba grupas izvērtēto līdzdalību kapitālsabiedrībās skaits sadalījumā pēc to veida attēlots attēlā Nr.1.

Attēls Nr.1. Līdzdalību kapitālsabiedrībās skaits sadalījumā pēc to veida.

PKC vadītā darba grupa sākotnēji vienojās par darba grupas organizatoriskajiem jautājumiem un valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās vērtēšanas metodoloģiju - tika izstrādāta valsts līdzdalības kapitālsabiedrībā izvērtēšanas anketa un tās aizpildīšanas vadlīnijas (paredzētas kapitāla daļu turētājiem informācijas sagatavošanai) un vērtēšanas vadlīnijas (paredzētas izmantošanai darba grupas locekļiem), kā arī saskaņots informācijas par valsts līdzdalību kapitālsabiedrībās iesniegšanas laika grafiks. Kopš 2012.gada augusta tika uzsākta valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšana, kapitālsabiedrības sākotnēji sadalot četros segmentos:

- 1) valsts kapitālsabiedrības;
- 2) kapitālsabiedrībās, kurās valstij ir izšķirošā ietekme;
- 3) kapitālsabiedrībās, kurās valstij nav izšķirošā ietekme;
- 4) kapitālsabiedrībās, kuras ir valsts kapitālsabiedrību atkarīgās sabiedrības vai tajās valsts kapitālsabiedrībām vai valsts izšķirošajā ietekmē esošajām kapitālsabiedrībām pastāv līdzdalība.

Darba grupas apstiprinātās vērtēšanas vadlīnijas paredzēja vērtēt valsts līdzdalības kapitālsabiedrībā atbilstību, secīgi rodot atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Kas ir kapitālsabiedrības darbība pēc savas būtības:

1.1. vai tā ir kapitālsabiedrības statusam atbilstoša komercdarbība (tiek sniegts pakalpojums vai pārdots konkrēts produkts (i); pakalpojuma iegāde ir/nav obligāta; patērētājiem ir /nav iespējama pakalpojumu sniedzēja izvēle, līdzvērtīgus pakalpojumus sniedz vai produktus ražo vai varētu būt ieinteresēti to darīt privātā sektora komersanti). Ja atbilde ir pozitīva, turpmāk vērtējama valsts līdzdalības kapitālsabiedrībā nepieciešamība;

1.2. vai kapitālsabiedrības darbība pēc būtības ir valsts aģentūras darbība (tiek īstenoti projekti publisko tiesību jomā; tiek sniegti maksas pakalpojumi, pildot pārvaldes uzdevumus; tiek veikta nozares regulējošu funkciju izpilde). Ja atbilde ir pozitīva, kapitālsabiedrība pārveidojama par valsts aģentūru;

1.3. vai kapitālsabiedrības darbība pēc būtības ir valsts iestādes darbība (tiek administrēti valsts budžeta vai Eiropas Savienības fondu līdzekļi; īstenoti projekti publisko

tiesību jomā; tiek veikta nozares regulējošu funkciju izpilde, administrētas valsts nodevas). Ja atbilde ir pozitīva, kapitālsabiedrība pārveidojama par valsts aģentūru

1.4. vai kapitālsabiedrības darbība pilnībā vai daļēji pēc būtības ir nevis komercdarbība, kas tiek īstenota atbilstoši Publisko personu komercdarbības koncepcijas atbalstītajam risinājumam, bet gan sabiedrības interešu un atsevišķu publiskās pārvaldes uzdevumu izpildes īstenošana. Ja atbilde ir pozitīva, kapitālsabiedrības īstenojamie uzdevumi sabiedrības interešu un publiskās pārvaldes uzdevumu izpildes jomā var tikt deleģētas privātpersonai (saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu) vai kapitālsabiedrība var tikt pārveidota, piemēram, par publisko tiesību juridisko personu (nodibinājumu), ja efektīvākais veids kā nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu ir publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas nodalīšana, kura tiek pārvaldīta saimnieciskās darbības veidā, kurai nav peļņas gūšanas rakstura.

2. Ja kapitālsabiedrības darbība ir uzskatāma par komercdarbību, nepieciešams vērtēt vai komercdarbība tiek veikta:

2.1. stratēģiski svarīgā nozarē (stratēģiski svarīgu valsts attīstības vai drošības interešu īstenošanai)¹. Ja darba grupa atzītu, ka kapitālsabiedrības komercdarbība tiek veikta stratēģiski svarīgā nozarē, tai būtu jālemj, ka rekomendējama valsts līdzdalības kapitālsabiedrībā saglabāšana.

2.2. tirgus nepilnības novēršanai. Darba grupa, atbilstoši Publisko personu komercdarbības koncepcijā minētajam, par tirgus nepilnībām uzskatīja dabiskā monopola situācijas, sabiedrisko preču ražošanu un jauktu preču ar ārējām ietekmēm ražošanu. Gadījumos, kad darba grupa uzskatītu, ka valsts kapitālsabiedrība darbojas situācijā, kad tirgus nepilnība nav konstatējama, būtu rekomendējams, ka valsts līdzdalība kapitālsabiedrībā izbeidzama, izvēloties valstij ekonomiski izdevīgāko un konkurenci veicinošāko risinājumu.

3. Ja kapitālsabiedrības darbība ir uzskatāma par komercdarbību, kas tiek veikta tirgus nepilnības novēršanai, nepieciešams vērtēt vai valsts līdzdalība kapitālsabiedrībā ir no sabiedrības interešu viedokļa labākais un ekonomiski efektīvākais risinājums. Valsts līdzdalība kapitālsabiedrībā būtu attaisnojama tikai tajā gadījumā, ja tirgus nepilnības situāciju nav iespējams efektīvi novērst citā administratīvā vai atbalsta sniegšanas veidā, un valsts līdzdalība kapitālsabiedrībā ir samērīgs sabiedrības labklājības uzlabošanas veids.

3.1. Kā alternatīvie risinājumi valsts līdzdalībai kapitālsabiedrībā iespējamas šādas rīcības:

3.1.1. Netiešā valsts sagāde - privātā sektora nolīgšana sagādes veikšanai, t.i., ja valsts var norādīt vajadzīgās preces apjomu un kvalitātes standartu, tad tā var izmantot kopējos nodokļu ieņēmumus, lai maksātu privātam uzņēmumam par preču sagādi;

3.1.2. preču, kurām ir negatīvas ārējās ietekmes, aplikšana ar nodokļiem;

3.1.3. subsīdiju piešķiršana precēm ar pozitīvām ārējām ietekmēm;

3.1.4. tirgus regulēšana un kontrole ar licenču un sertifikātu palīdzību;

3.1.5. cenu un tarifu regulēšana.

Tikai tajos gadījumos, kad sabiedrības vajadzības nav iespējams nodrošināt ar 3.1. punktā minētajiem instrumentiem, būtu atbalstāma valsts līdzdalības kapitālsabiedrībā saglabāšana.

Pieņemot lēmumu par rekomendācijām attiecībā uz valsts kapitālsabiedrību atkarīgajām sabiedrībām un līdzdalību citās kapitālsabiedrībās tika vērtēti šādi aspekti:

1) kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskās personas komercdarbības nosacījumiem, kas noteikti Publisko personu komercdarbības koncepcijā, proti, komercdarbība tiek veikta stratēģiski svarīgā nozarē vai tirgus nepilnības novēršanai;

2) līdzdalība tieši nodrošina publiskas personas kapitālsabiedrības vai publiski privātas kapitālsabiedrības mērķu un uzdevumu (stratēģiskās vīzijas) sasniegšanu.

¹ Ministru kabineta komitejas 2013.gada 22.aprīļa sēdē tika atbalstīts likumprojekts „Grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā”, kas paredz, ka publiska persona var dibināt kapitālsabiedrību, ja publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisko personu kontrolētās kapitālsabiedrības veiktā komercdarbība ir pārvaldīt īpašumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas turpmākai attīstībai vai valsts drošībai PKCZin_30042013; Informatīvais ziņojums „Par valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšanu un ar Ministru prezidenta 2012.gada 19.jūnija rīkojumu Nr.233 izveidotās darba grupas priekšlikumiem turpmākai rīcībai”

II. Valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšanas rezultāti, secinājumi un ar tiem saistītās rekomendācijas

1. Vairākām kapitālsabiedrībām ir neatbilstošs juridiskais statuss.

1.1. Šādu kapitālsabiedrību darbība pēc būtības ir valsts tiešās pārvaldes iestādes vai valsts aģentūras darbība (tiek īstenoti projekti publisko tiesību jomā; tiek sniegti maksas pakalpojumi, pildot pārvaldes uzdevumus; tiek veikta nozares regulējošu funkciju izpilde, tiek administrēti valsts budžeta vai Eiropas Savienības fondu līdzekļi; administrētas valsts nodevas) un tās būtu jāpārveido par valsts tiešās pārvaldes iestādēm vai valsts aģentūrām. Tas norāda uz to, ka virknē gadījumu kapitālsabiedrības tikušas dibinātas un saglabātas, formāli pastāvot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pantā minētajiem nosacījumiem, taču šādos gadījumos būtu jāņem vērā tas, ka kapitālsabiedrības dibināšana nav pienākums, bet gan tiesība, un pirms lēmuma par kapitālsabiedrības dibināšanu pieņemšanas būtu nepieciešams izvērtēt to, vai plānotā kapitālsabiedrības darbība ir komercdarbība pēc būtības, un vai valsts līdzdalība kapitālsabiedrībā ir labākais vai vienīgais iespējamais rīcības veids, kas nodrošina sabiedrības interešu ievērošanu.

1.2. situācija, kad kapitālsabiedrības juridiskais statuss piešķirts institūcijai, kuras uzdevumi pēc būtības atbilst valsts aģentūras statusam, ir sistēmiski nepamatota valsts pārvaldes uzdevumu izpildes organizēšana.

1.3. bieži kapitālsabiedrības juridiskais statuss ticis pamatots arī ar nepieciešamību papildus pārvaldes uzdevumu veikšanai sniegt arī maksas pakalpojumus, lai izmantotu komercpakalpojumu sniegšanā gūtos ieņēmumus budžeta līdzsvarošanai, tādējādi kompensējot nepietiekamo valsts budžeta finansējumu valsts apmaksājamo pakalpojumu sniegšanai. Vienlaikus maksas pakalpojumu sniegšana (komercdarbība) nereti tiek īstenota neatbilstoši Publisko personu komercdarbības koncepcijā noteiktajiem uzstādījumiem, proti, lai veiktu komercdarbību valstij svarīgu attīstības un drošības interešu īstenošanai vai tirgus nepilnības situācijas novēršanai (piemēram, VSIA „Iekšlietu ministrijas poliklīnika”).

1.3. pastāv situācijas, kad valsts budžeta līdzekļi publiskās pārvaldes uzdevumiem vispār nav tikuši piešķirti un to izpilde tiek īstenota par kapitālsabiedrības pašu ieņēmumiem, piemēram, kā VAS „Ceļu satiksmes drošības direkcija” gadījumā, kad tiek finansēta Rīgas Motormuzeja darbība un Biķernieku sporta kompleksa apsaimniekošana. To iespējams interpretēt tādējādi, ka sabiedrībai vai vismaz daļai sabiedrības tiek uzlikts obligāts maksājums, no kura tiek iegūts finansējums šķērssubsīdijām ar kapitālsabiedrības pamatfunkcijām nesaistītu uzdevumu izpildei, kuriem netiek piešķirts valsts budžeta finansējums, turklāt šie uzdevumi tādējādi tiek finansēti sistēmiski nepareizi, tie būtu jāfinansē tiešā veidā no valsts budžeta.

1.4. Praktiski visos gadījumos neatbilstošs kapitālsabiedrības juridiskais statuss tiek pamatots ar nepieciešamību nodrošināt efektīvāku uzdoto uzdevumu izpildi, jo šāds statuss sniedz iespējas efektīvākai un operatīvākai piešķirto aktīvu un resursu izmantošanai, kā arī tas samazina birokrātisko procedūru apjomu salīdzinājumā ar valsts pārvaldes iestādēm un valsts aģentūrām. Kā galvenie problemātiskie jautājumi un šķēršļi darbībai valsts pārvaldes iestādes vai valsts aģentūras statusā tika minēti: a) būtiski ierobežojumi vidēja termiņa darbības un investīciju plānošanai un īstenošanai; b) apdraudētas iespējas nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu darbiniekiem, pēc kuriem ir augsts pieprasījums nozares privātā sektora uzņēmumos; c) būtiski ierobežojumi operatīvai (tai skaitā, ārkārtas situācijās) lēmumu pieņemšanai par finanšu resursu izmantošanu un personāla piesaisti; d) kapitālsabiedrības uzņemtās saistības, kuru nosacījumi var kļūt nelabvēlīgāki, mainoties kapitālsabiedrības statusam vai kapitāla daļu turētājam.

1.5. Darba grupa, ņemot vērā, ka vairāku kapitālsabiedrību pārstāvji izteica bažas par kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumu kvalitātes un pieejamības iespējamu pasliktināšanos, ja tiktu mainīts kapitālsabiedrības juridiskais statuss, organizēja divas īpaši paredzētas darba grupas

sēdes, lai apspriestu valsts aģentūru darbības tiesisko regulējumu un pārveidojamo kapitālsabiedrību iespējamo darbību citā juridiskajā statusā. Vienā no šīm sēdēm piedalījās Zāļu valsts aģentūras un Civilās aviācijas aģentūras vadītāji, kuri sniedza darba grupai viedokli par viņu pārstāvēto valsts aģentūru darbību esošā normatīvā regulējuma apstākļos, un darba grupā tika panākta vienota izpratne, ka esošais normatīvais regulējums kopumā nodrošina iespējas sekmīgai valsts aģentūru darbībai, tomēr nepieciešams katrā atsevišķā gadījumā izvērtēt iespējamus riskus, kas saistīti ar šādu pārveidi.

1.6. izskatot Finanšu ministrijas sagatavoto informāciju par atlīdzību valsts aģentūrās, tika secināts, ka kapitālsabiedrībās (katrā no tām), kuras darba grupa rekomendē pārveidot par valsts aģentūrām vai tiešās valsts pārvaldes iestādēm, vidējais atlīdzības apmērs ir samērojams ar vidējo atlīdzības apmēru valsts aģentūrās un valsts pārvaldes iestādēs, izņemot VAS „Elektroniskie sakari” un VAS „Latvijas Jūras administrācija”. Vienlaicīgi, pārveidojot kapitālsabiedrības par valsts aģentūrām, var rasties problēmas nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu tiem augsti kvalificētajiem ekspertiem, kuru darbs ir svarīgs sekmīgai aģentūras darbībai un pēc kuriem ir augsts privātā sektora komersantu pieprasījums darba tirgū.

1.7. Kapitālsabiedrību pārveide par aģentūrām var potenciāli radīt ietekmi uz valsts budžetu (piemēram, tiek zaudēti Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumi, maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu, nepieciešami papildus valsts budžeta līdzekļi). Informācija par budžeta dotāciju, UIN ieņēmumiem un maksājumiem par valsts kapitāla izmantošanu attiecībā kapitālsabiedrībām, kurām rekomendēta juridiskā statusa maiņa, iekļauta ziņojuma pielikumā Nr.2.

Darba grupas rekomendācija: Darba grupa rekomendē mainīt juridisko statusu 16 kapitālsabiedrībām, jo to darbība pēc būtības atbilst valsts aģentūras vai valsts pārvaldes iestādes statusam, dažos gadījumos atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas un nodibinājuma statusam. Minētās kapitālsabiedrības uzskaitītas tabulā Nr.1.

Tabula Nr.1

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu turētājs	Rekomendētais statuss
1	VSIA „Iekšlietu ministrijas poliklīnika”	Iekšlietu ministrija	valsts aģentūra
2	VSIA „Latvijas Vēstnesis”	Tieslietu ministrija	valsts aģentūra
3	VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	valsts aģentūra
4	VAS „Elektroniskie sakari”	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	valsts aģentūra
5	VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”	Zemkopības ministrija	valsts aģentūra
6	SIA „Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centrs”	Zemkopības ministrija	valsts aģentūra
7	VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs”	Ekonomikas ministrija	valsts aģentūra
8	AS „LatRailNet”	VAS „Latvijas dzelzceļš”	iestāde
9	VAS „Ceļu satiksmes drošības direkcija”	Satiksmes ministrija	valsts aģentūra
10	VAS „Latvijas Jūras administrācija”	Satiksmes ministrija	valsts aģentūra
11	VSIA „Autotransporta direkcija”	Satiksmes ministrija	valsts aģentūra
12	VAS „Latvijas Valsts ceļi”	Satiksmes ministrija	iestāde
13	VSIA „Bulduru dārzkopības vidusskola”	Izglītības un zinātnes ministrija	Iestāde vai atvasināta publisko tiesību juridiskā persona
14	VSIA „Rīgas pārtikas ražotāju vidusskola”	Izglītības un zinātnes ministrija	Iestāde vai atvasināta publisko tiesību juridiskā persona
15	SIA „Latvijas olimpiskā vienība”	Izglītības un zinātnes ministrija	nodibinājums
16	SIA „Starptautiskā rakstnieku un tulkotāju māja”	Kultūras ministrija	nodibinājums

Esošais publisko aģentūru tiesiskais regulējums kopumā nodrošina iespējas sekmīgai darbībai valsts aģentūru statusā arī tām kapitālsabiedrībām, kuras darba grupa rekomendē pārveidot par valsts aģentūrām vai tiešās valsts pārvaldes iestādēm, tādēļ, lai nodrošinātu labas pārvaldības principu īstenošanu valsts pārvaldē, šāda pārveidošana samērīgā laika posmā būtu jāveic, vienlaicīgi darba grupa rekomendē, ka, Ministru kabinetam, lemjot jautājumus par valsts kapitālsabiedrību pārveidošanu un nosakot tām citu juridisko statusu, būtu nepieciešams katrā atsevišķā gadījumā iepriekš izvērtēt citus iespējamus riskus (uzņemtās saistības, īpašnieku un/vai īpašumu struktūra, kapitālsabiedrības mantas pāreja valstij, iespējami zaudējumi valstij, Uzņēmumu ienākuma nodokļa samazinājums u.c.), kas saistīti ar šādu pārveidi. Paredzamās pārveides kontekstā būtisks ir arī jautājums par konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšanas iespējām augsti kvalificētiem ekspertiem, tādēļ darba grupa rekomendē vērtēt iespēju atlīdzības atsevišķām amatu kategorijām jautājumu risināt, nosakot „Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā” atsevišķu amatu saimi (es), kura būtu attiecināma uz noteiktiem amatiem valsts aģentūrās un iestādēs.

2. Virknei kapitālsabiedrību un valsts kapitāla daļu maināms kapitāla daļu turētājs:

2.1. Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcija paredz, ka Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja turējumā pakāpeniski nodot centralizētai pārvaldīšanai valstij piederošās kapitāla daļas kapitālsabiedrībās, kurās valstij nav izšķirošā ietekme (valstij pieder mazāk nekā 50% kapitāla daļu) un tās valsts kapitālsabiedrības, kuras apsaimnieko valstij piederošos nekustamos īpašumus.

2.2. Darba grupa rekomendē nodot Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja turējumā vairākas kapitālsabiedrības un kapitāla daļas, kuras a) darbojas dabiskā monopola apstākļos, b) darbojas brīva tirgus apstākļos, c) to darbībā dominē peļņas mērķis, d) nodošana Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja turējumā saistāma ar ES tiesību aktu normu izpildi, e) nodošana Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja turējumā saistāma ar interešu konflikta novēršanu (piemēram, nodalot uzraudzību no komercdarbības, nodalot finansējuma sadali no tā izmantošanas). Kapitāla daļu turētāja maiņa īstenojama pakāpeniski, samērojot to ar Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja kapacitāti un sākotnējiem prioritārajiem uzdevumiem valsts kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības ieviešanā, kā arī iepriekš izvērtējot ar kapitāla daļu turētāja maiņu saistītos riskus, kas varētu rasties iepriekš uzņemto saistību rezultātā.

Darba grupas rekomendācija: darba grupa rekomendē VSAA turējumā esošās kapitāla daļas aktīvajās kapitālsabiedrībās nodot turējumā Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojam, kā arī mainīt kapitāla daļu turētāju šādās kapitālsabiedrībās, kuras uzskaitītas tabulā Nr.2.

Tabula Nr.2

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Pašreizējais kapitāla daļu turētājs	Jaunais kapitāla daļu turētājs
1	AS „Latvenergo”	Ekonomikas ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
2	VAS „Valsts nekustamie īpašumi”	Finanšu ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
3	VAS „Latvijas Loto”	Finanšu ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
4	VAS „Latvijas Pasts”	Satiksmes ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
5	AS „Pasažieru vilciens”	Satiksmes ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
6	VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs”	Satiksmes ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
7	VSIA „Meliorprojekts”	Zemkopības ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
8	AS „Rīgas siltums”	Ekonomikas ministrija	Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojs
9	VAS „Augstsprieguma tīkls”	Finanšu ministrija	Ekonomikas ministrija

3. Atsevišķas kapitālsabiedrības būtu apvienojamas vai integrējas citā kapitālsabiedrībā, vienā gadījumā šāda iespēja vērtējama nākamās regulārās izvērtēšanas ietvaros. Pamatā šāda rekomendācija saistīta ar valsts attīstības finanšu institūcijas izveides virzību, kā arī lietderības apsvērumiem. Minētās kapitālsabiedrības uzskaitītas tabulā Nr. 3.

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Darba grupas rekomendācija
1	VAS „Lauku attīstības fonds”	Iekļaut jaunveidojamās vienotās attīstības finanšu institūcijas sastāvā
2	VSIA „Vides investīciju fonds”	Iekļaut jaunveidojamās vienotās attīstības finanšu institūcijas sastāvā
3	VSIA „Latvijas Garantiju aģentūra”	Iekļaut jaunveidojamās vienotās attīstības finanšu institūcijas sastāvā
4	VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka”	Iekļaut jaunveidojamās vienotās attīstības finanšu institūcijas sastāvā
5	SIA „Rīgas hematoloģijas centrs”	Integrējama SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”
6	VSIA „Veselības aprūpes nekustamie īpašumi”	Integrējama VAS „Valsts nekustamie īpašumi”
7	VSIA „Latvijas Televīzija” un VSIA „Latvijas Radio”	Apvienojamas
8	AS „Augstsprieguma tīkls”, AS „Latvijas elektriskie tīkli” un AS „Sadales tīkls”	Nākamās regulārās (pēc trīs gadiem) izvērtēšanas ietvaros vērtēt iespēju, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26.jūnija direktīvas 2003/54/EK par elektroenerģijas tirgus kopīgiem noteikumiem un direktīvas 96/92/EK atcelšanu prasības, apvienot vienā kapitālsabiedrībā

Darba grupa pieņem zināšanai Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa sēdes lēmumu (protokols nr.17, §54), kas paredz atbalstīt priekšlikumu, ka jautājumu par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Vides investīciju fonds” tālāko darbību risina atsevišķi no vienotās attīstības finanšu institūcijas izveides, izskatot iespēju sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Vides investīciju fonds” likvidēt, tās funkcijas nodot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un aizdevumus pašvaldībām un to izsniegšanu - Valsts kasei.

4. Vairākās kapitālsabiedrībās (papildus tām, par kurām ir iepriekš tikuši pieņemti Ministru kabineta lēmumi par atsavināšanu/privatizāciju) valsts līdzdalība nav nepieciešama.

4.1. Ministru kabinets daudzos gadījumos jau ir pieņēmis lēmumus par valsts kapitālsabiedrību un valstij piederošu kapitāla daļu atsavināšanu, tomēr kapitāla daļu atsavināšana norit gausi.

4.2. valstij pastāv līdzdalība vairākās kapitālsabiedrībās, attiecībā uz kurām lēmums par kapitāla daļu atsavināšanu iepriekš nav ticis pieņemts vai iepriekš vērtēts, bet darba grupas vērtējumā valsts līdzdalība, ņemot vērā Publisko personu komercdarbības koncepcijā noteiktos uzstādījumus, nav nepieciešama un šādas valsts kapitālsabiedrības vai valstij piederošās kapitāla daļas būtu atsavināmas, izvēloties valstij ekonomiski izdevīgāko risinājumu.

4.3. Ir pieļaujams samazināt valsts līdzdalību vairākās kapitālsabiedrībās, kurās vēlama privātā kapitāla vai pašvaldību līdzdalība investīciju īstenošanai, vienlaicīgi nepieciešams saglabāt valsts izšķirošo ietekmi.

4.4. Valsts īpašumā ilgstoši tikušas saglabātas kapitāla daļas daudzās kapitālsabiedrībās, kurās valstij nav izšķirošā ietekme, turklāt kapitāla daļu nelielais īpatsvars neļauj iesaistīties šo kapitālsabiedrību pārvaldībā un ietekmēt to darbības rezultātus, tādēļ pastāv risks, ka var netikt gūti ienākumi no šo kapitālsabiedrību dividendēm valsts budžetā, kā arī var samazināties šo valstij piederošo kapitāla daļu vērtība.

Darba grupas rekomendācija: Nav nepieciešamības grozīt Ministru kabineta iepriekš pieņemtos lēmumus par valsts kapitāla daļu privatizāciju vai atsavināšanu, līdz ar to rekomendējams turpināt tos īstenot. Darba grupa rekomendē izbeigt valsts līdzdalību kapitālsabiedrībās, kurās kapitāla daļu turētājs ir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA), tai sadarbojoties ar VAS „Privatizācijas aģentūra”, lai organizētu VSAA turējumā

esošo valstij piederošo kapitālu daļu vērtības noteikšanu un atsavināšanu, kas nodrošinātu papildus līdzekļu iegūšanu valsts sociālajam budžetam, kā arī paredzēt kapitāla daļas, kuras neizdosies atsavināt līdz Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja izveidei, nodot Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja turējumā.

Valsts līdzdalība ir izbeidzama un atsavināmas kapitāla daļas šādās kapitālsabiedrībās, kuras uzskaitītas tabulā Nr.4.

Tabula Nr.4.

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Valstij/valsts kapitālsabiedrībai/valsts izšķirošā ietekmē esošai kapitālsabiedrībai piederošo kapitāla daļu īpatsvars	Kapitāla daļu turētājs/īpašnieks
1	AS „Latvijas nafta”	100	VAS "Privatizācijas aģentūra"
2	SIA "Lattelecom"	51	VAS "Privatizācijas aģentūra"
3	SIA Lattelecom Technology	100	SIA "Lattelecom"
4	SIA Baltijas Datoru Akadēmija	100	SIA Lattelecom Technology
5	SIA Lattelecom BPO	100	SIA "Lattelecom"
6	SIA BPO Baltic	100	SIA Lattelecom Technology
7	SIA Citrus Solutions	100	SIA "Lattelecom"
8	SIA "Latvijas Mobilais Telefons"	23	SIA "Lattelecom"
9	AS "Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds"	50	SIA "Lattelecom" grupa
10	SIA "Latvijas Mobilais Telefons"	5	VAS "Privatizācijas aģentūra"
11	AS "Nagli"	7,61	VAS "Privatizācijas aģentūra"
12	AS "Latgales enerģētika"	1,69	VAS "Privatizācijas aģentūra"
13	SIA "Gulbene Timbers"	45,64	VAS "Privatizācijas aģentūra"
14	SIA "Liepājas sērkokociņi"	10,62	VAS "Privatizācijas aģentūra"
15	AS „Reverta”	84,15	VAS "Privatizācijas aģentūra"
16	AS „Citadele banka”	74,99	VAS "Privatizācijas aģentūra"
17	SIA „Hipotēku bankas Nekustamā īpašuma aģentūra”	100	VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka”
18	SIA „Riska investīciju sabiedrība”	100	VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka”
19	SIA „BRC Novatēka”,	7,02	SIA „Hipotēku bankas Nekustamā īpašuma aģentūra”
20	SIA „Vārmes rapsis”,	58,01	SIA „Hipotēku bankas Nekustamā īpašuma aģentūra”
21	SIA „Tilžas rapsis”,	86,01	SIA „Hipotēku bankas Nekustamā īpašuma aģentūra”
22	SIA „Priekuļu rapsis”,	26,27	SIA „Hipotēku bankas Nekustamā īpašuma aģentūra”
23	AS „IPS „HIPO FONDI””,	51,31	SIA „Riska investīciju sabiedrība”
24	SIA „CORD”,	100	SIA „Riska investīciju sabiedrība”
25	SIA „Rīgas centra Namu pārvalde”	100	SIA „Riska investīciju sabiedrība”
26	SIA „Hipo apdrošināšana”	100	AS „IPS „HIPO FONDI””,
27	SIA „PUMPURA IELA”	100	AS „IPS „HIPO FONDI””,
28	SIA „ANNIŅMUIŽAS IELA”	100	AS „IPS „HIPO FONDI””,
29	Rēzeknes SEZ AS “REBIR”	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
30	SIA “Latvijas ķīmija”	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
31	SIA “LEMP”	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
32	SIA “Antikvariāts Planēta”	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
33	AS “Komunālprojekts”	14,75	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
34	AS “B.L.B. Baltijas termināls”	3,64	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
35	AS “Ceļu pārvalde”	0,93	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Valstij/valsts kapitālsabiedrībai/valsts izšķirošā ietekmē esošai kapitālsabiedrībai piederošo kapitāla daļu īpatsvars	Kapitāla daļu turētājs/īpašnieks
36	AS Putnu fabrika "Ķekava"	3,72	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
37	AS "Saldus labība"	4,88	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
38	AS "Cēsu alus"	0,12	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
39	AS "Latvijas Maiznieks"	3,97	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
40	AS „Hanzas maiznīcas”	0,82	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
41	AS "Daugavpils dzirnavnieks"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
42	AS "Rīgas dzirnavnieks"	3,68	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
43	AS "Dobeles dzirnavnieks"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
44	AS "Jelgavas mašīnbūves rūpnīca"	3,68	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
45	AS "Mēbeļu nams"	1,96	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
46	AS "Valmieras stikla šķiedra"	2,41	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
47	AS "Madona – AB"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
48	AS "Liepājas metalurģis"	2,5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
49	AS "Grindeks"	2,29	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
50	AS "Latvijas zoovetapgāde"	4,11	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
51	AS "Dzelzceļtransports"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
52	AS "Jēkabpils labība"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
53	SIA "UNI SAN"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
54	AS "DHB"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
55	SIA "Līvānu kūdras fabrika"	1,73	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
56	AS "Latvijas Nacionālais Autopārvadātāju Centrs"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
57	AS "Lopkopības Izmēģinājumu Stacija Latgale"	4,77	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
58	AS "Lielplatone"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
59	AS "Latgales CMAS"	4,91	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
60	AS "Talsu autotransports"	5,77	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
61	AS "Stendes Selekcijas un izmēģinājumu stacija"	4,81	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
62	AS "Rēzeknes autobusu parks"	5	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
63	AS "NIDL"	10,59	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
64	SIA "Sanatorija Dzimtene"	10	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
65	SIA "Eiropas minerāls"	6,89	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
66	AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums"	3,18	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
67	AS „Pūres dārzkopības izmēģinājumu stacija”	8,73	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
68	AS "VEF"	5,02	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
69	AS "Nagli"	7,08	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
70	AS "Autobāze LVA"	10	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
71	SIA „Neirožu klīnika”	10	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
72	SIA "Balt Aliance"	8	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
73	AS "Latvijas Kuģniecība"	10	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
74	AS "Māju apsaimniekošana"	10	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
75	AS "AUTO-REMONTS"	5,05	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
76	AS "Rīgas sanitārā transporta autobāze"	10	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
77	SIA "Latvijas Mobilais Telefons"	23	VAS "Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs"
78	IPAS „Citadele Asset Management"	100	AS "Citadele banka"

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Valstij/valsts kapitālsabiedrībai/valsts izšķirošā ietekmē esošai kapitālsabiedrībai piederošo kapitāla daļu īpatsvars	Kapitāla daļu turētājs/īpašnieks
79	AB „Citadele bankas”	100	AS "Citadele banka"
80	SIA „Citadele Express Kredits”	100	AS "Citadele banka"
81	AS „Citadele atklātais pensiju fonds”	100	AS "Citadele banka"
82	AAS „Citadele Life”	100	AS "Citadele banka"
83	OU „Citadele Leasing & Factoring”	100	AS "Citadele banka"
84	OOO „Citadele Asset Management	100	AS "Citadele banka"
85	SIA „E & P Baltic Properties”	100	AS "Citadele banka"
86	UAB „Citadele faktoringas ir lizingas”	100	AS "Citadele banka"
87	UAB „Citadele investīciju valdymas”	100	AS "Citadele banka"
88	„AP Anlage & Privatbank” AG	100	AS "Citadele banka"
89	Calenia Investments Limited	100	AS "Citadele banka"
90	SIA „Citadele līzings un faktoringas”	100	AS "Citadele banka"
91	SIA „Rīgas pirmā garāža”	100	AS "Citadele banka"
92	SIA „RPG interjers”	100	AS "Citadele banka"
93	SIA „PR Speciālie projekti”	100	AS "Citadele banka"
94	OOO „Citadele Investments Ukraina”	100	AS "Citadele banka"
95	SIA „Hortus Commercial”	100	AS "Citadele banka"
96	SIA „Hortus Land”	100	AS "Citadele banka"
97	SIA „Hortus TC”	100	AS "Citadele banka"
98	SIA „Hortus Residential”	100	AS "Citadele banka"
99	SIA "Parex Private Banking”	100	AS "Reverta"
100	OOO Laska Lizing	100	AS "Reverta"
101	OOO Ekspress Lizing	100	AS "Reverta"
102	OOO Parex Leasing & Factoring (Gruzija)	100	AS "Reverta"
103	Regalite Holdings Limited	100	AS "Reverta"
104	OOO Parex Leasing & Factoring (Azerbaidžāna)	100	AS "Reverta"
105	OOO Parex Leasing	100	AS "Reverta"
106	OOO Extroleasing	100	AS "Reverta"
107	UAB NIF Lietuva	100	AS "Reverta"
108	OU NIF Eesti	100	AS "Reverta"
109	SIA NIF	100	AS "Reverta"
110	SIA NIF Dzīvojamie Īpašumi	100	AS "Reverta"
111	SIA NIF Komerccīpašumi	100	AS "Reverta"
112	SIA NIF Zemes Īpašumi	100	AS "Reverta"
113	SIA NIF Projekts 1	100	AS "Reverta"
114	SIA NIF Projekts 2	100	AS "Reverta"
115	SIA NIF Projekts 3	100	AS "Reverta"
116	SIA NIF Projekts 4	100	AS "Reverta"
117	SIA NIF Projekts 5	100	AS "Reverta"
118	SIA NIF Projekts 6	100	AS "Reverta"

Papildus tam darba grupa rekomendē atsavināt vairākas kapitālsabiedrības un kapitāla daļas, par kurām Ministru kabineta lēmums par kapitāla daļu atsavināšanu iepriekš nav ticis pieņemts vai iepriekš vērtēts. Šīs kapitālsabiedrības un kapitāla daļas uzskaitītas tabulā Nr.5.

Tabula Nr.5

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Valstij/valsts kapitālsabiedrībai/valsts izšķirošā ietekmē esošai kapitālsabiedrībai piederošo kapitāla daļu īpatsvars	Kapitāla daļu turētājs/īpašnieks
1	VSIA „Latvijas Proves birojs”	100%	Finanšu ministrija
2	AS „IT Latvija”	78%	VAS "Latvijas Pasts"
3	VSIA „Sertifikācijas un testēšanas centrs”	100%	Zemkopības ministrija
4	SIA „Piensaimnieku laboratorija”	5,56%	Zemkopības ministrija
5	VSIA „Latvijas Nacionālais metroloģijas centrs”	100%	Ekonomikas ministrija
6	SIA „Strek”	5,84%	VAS „Latvijas dzelzceļš”
7	SIA „Mirigo”	2,98%	VAS „Latvijas dzelzceļš”
8	SIA „Auteko & TUV Latvija”	51%	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija”
9	SIA „Autests”	20%	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija”
10	SIA „SCANTEST”	20%	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija”
11	SIA „Venttests”	50%	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija”
12	SIA „Baltkom TV”	0,04%	VAS „Latvijas radio un televīzijas centrs”
13	AS „Rīgas kinostudija”	24,1%	Kultūras ministrija
14	SIA "Kurzemes radio"	0,58%	VSIA "Latvijas radio"

Darba grupa arī rekomendē samazināt valsts līdzdalību, vienlaikus saglabājot valsts izšķirošo ietekmi, vairākās kapitālsabiedrībās, kuras uzskaitītas tabulā Nr.6.

Tabula Nr.6

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Valstij/valsts kapitālsabiedrībai/valsts izšķirošā ietekmē esošai kapitālsabiedrībai piederošo kapitāla daļu īpatsvars	Kapitāla daļu turētājs/īpašnieks
1	VSIA „Sporta un kultūras centrs „Daugavas stadions””	100%	Izglītības un zinātnes ministrija
2	SIA „Tenisa centrs „Lielupe””	99,99%	Izglītības un zinātnes ministrija
3	SIA „Sporta centrs „Mežaparks””	99,99%	Izglītības un zinātnes ministrija
4	AS „Air Baltic Corporation”	99,8%	Satiksmes ministrija

5. Daļu kapitālsabiedrību nepieciešams likvidēt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, ja to darbība paredzēta tām īpaši noteiktu uzdevumu paveikšanai, kā arī nepieciešams likvidēt kapitālsabiedrības, kuras ir neaktīvas, maksātnespējīgas vai tām uzsākta bankrota vai likvidācijas procedūra.

Darba grupa rekomendē, ka valsts līdzdalība izbeidzama normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā šādās kapitālsabiedrībās, kuras uzskaitītas tabulā Nr.7.

Tabula Nr.7

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu turētājs
1	AS “Stružānu kūdras fabrika”	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
2	AS “Transinform”	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Tabulas Nr.7 nobeigums

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu turētājs
3	SIA "Ventpils ekskursiju birojs"	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
4	SIA „Būvgarants-1”	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
5	SIA „Lieta-D”	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
6	AS „Rīgas alus darītava „Vārpa””	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
7	AS „Ventpils maiznieks”	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
8	AS „RAF”	VAS „Privatizācijas aģentūra”
9	SIA „Agroleasing S.I.A”	VAS „Privatizācijas aģentūra”
10	AS „RAF-inženieru tehniskais centrs”	VAS „Privatizācijas aģentūra”
11	VAS „Privatizācijas aģentūra”	Ekonomikas ministrija
12	VSIA „Namzinis”	Satiksmes ministrija
13	AS „Latvijas Pasta nodaļu tīkls”	VAS „Latvijas Pasts”
14	VSIA „Vides projekti”	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

6. Kapitālsabiedrībās, kurās valsts līdzdalība pēc būtības nav nepieciešama, taču lietderības apsvērumu valsts līdzdalība pagaidām būtu saglabājama un meklējams juridiski korekts un valsts interesēm atbilstošs risinājums valsts līdzdalības izbeigšanai:

Darba grupa rekomendē meklēt juridiski korektu un valsts interesēm atbilstošu risinājumu līdzdalības izbeigšanai šādās kapitālsabiedrībās, kuras uzskaitītas tabulā Nr.8.

Tabula Nr.8

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu turētājs
1	VSIA „VNĪ pils” daļu īpašnieks	VAS „Valsts nekustamie īpašumi”
2	SIA „Jaunmoku pils”	AS „Latvijas Valsts meži”
3	SIA „Liepājas enerģija”	AS „Latvenergo”

7. Kapitālsabiedrības, kurās valsts līdzdalība būtu palielināma: darba grupa rekomendē AS „Pasažieru vilciens” līdzdalības AS „VRC Zaslauks” palielināšanu līdz 100%, paredzot nākotnē izvērtēt iespēju abus uzņēmumus apvienot.

8. Līdzdalība esošajā apjomā saglabājama lielā daļā kapitālsabiedrību, kurās kapitāla daļu īpašnieks ir valsts, valsts kapitālsabiedrības un valsts izšķirošā ietekmē esošās kapitālsabiedrības.

Darba grupa rekomendē saglabāt valsts līdzdalību tajās kapitālsabiedrībās, kuras darbojas tirgus nepilnības apstākļos vai to darbība nodrošina valsts stratēģisko attīstības un drošības interešu īstenošanu. Šīs kapitālsabiedrības uzskaitītas tabulā Nr.9

Tabula Nr.9

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu pašreizējais turētājs/īpašnieks
1	AS „Latvenergo”	Ekonomikas ministrija
2	KS „ZGI fonds” *	SIA Latvijas Garantiju aģentūra”
3	KS „Imprimatur Capital Technology Venture Fund” *	SIA Latvijas Garantiju aģentūra”
4	KS „Imprimatur Capital Seed Fund” *	SIA Latvijas Garantiju aģentūra”
5	KS „Baltcap Latvia Venture Capital Fund” *	SIA Latvijas Garantiju aģentūra”
6	KS „Otrais Eko fonds” *	SIA Latvijas Garantiju aģentūra”
7	AS „Rīgas siltums” **	Ekonomikas ministrija
8	AS „Rīgas siltums” **	AS „Latvenergo”
9	AS „Sadales tīkls”	AS „Latvenergo”
10	„Elektrum Eesti” OU	AS „Latvenergo”
11	„Elektrum Lietuva” UAB	AS „Latvenergo”
12	AS „Latvijas elektriskie tīkli”	AS „Latvenergo”
13	AS "Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds"	AS "Latvenergo" koncerns
14	AS „Nordic Energy Link”	AS „Latvenergo”
15	VAS „Valsts nekustamie īpašumi”	Finanšu ministrija

Tabulas Nr.9 turpinājums

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu pašreizējais turētājs/īpašnieks
16	VAS "Latvijas Loto"	Finanšu ministrija
17	AS „Augstsprieguma tīkls”	Finanšu ministrija
18	AS "Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds"	AS „Augstsprieguma tīkls”
19	SIA „Biroju centrs Ezerparks”	VAS „Valsts nekustamie īpašumi”
20	SIA “LatLoto nams“	VAS "Latvijas Loto"
21	VSIA "Bobsleja un kamanīņu trase "Sigulda""	Izglītības un zinātnes ministrija
22	VSIA "M.Čehova Rīgas krievu teātris"	Kultūras ministrija
23	VSIA "Daugavpils teātris"	Kultūras ministrija
24	VSIA "Valmieras drāmas teātris"	Kultūras ministrija
25	VSIA "Latvijas Nacionālais teātris "	Kultūras ministrija
26	VSIA "Dailes teātris"	Kultūras ministrija
27	VSIA "Latvijas Leļļu teātris"	Kultūras ministrija
28	VSIA "Valsts Akadēmiskais koris "Latvija""	Kultūras ministrija
29	VSIA "Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris"	Kultūras ministrija
30	VSIA "KREMERATA BALTICA"	Kultūras ministrija
31	VSIA "Latvijas Koncerti"	Kultūras ministrija
32	VSIA "Jaunais Rīgas teātris"	Kultūras ministrija
33	VSIA " Rīgas cirks"	Kultūras ministrija
34	VSIA "Latvijas Nacionālā opera"	Kultūras ministrija
36	VSIA „Liepājas simfoniskais orķestris”	Kultūras ministrija
36	VSIA ”Šampētera nams”	Labklājības ministrija
37	VAS "Latvijas dzelzceļš"	Satiksmes ministrija
38	VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	Satiksmes ministrija
39	VAS "Latvijas Pasts"	Satiksmes ministrija
40	VAS "Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs"	Satiksmes ministrija
41	VAS "Latvijas gaisa satiksme"	Satiksmes ministrija
42	VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga""	Satiksmes ministrija
43	AS „Pasāžieru vilciens"	Satiksmes ministrija
44	SIA „LDZ Cargo”	VAS "Latvijas dzelzceļš"
45	SIA „LDZ infrastruktūra”	VAS "Latvijas dzelzceļš"
46	SIA „LDZ ritošā sastāva serviss”	VAS "Latvijas dzelzceļš"
47	SIA „LDZ apsardze”	VAS "Latvijas dzelzceļš"
48	SIA "Mailmaster"	VAS "Latvijas Pasts"
49	SIA „LDZ Cargo loģistika”	SIA „LDZ Cargo”
50	SIA „Rīgas Vagonbūves uzņēmums „Baltija”	SIA „LDZ ritošā sastāva serviss”
51	VAS „Tiesu namu aģentūra”	Tieslietu ministrija
52	VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca"	Veselības ministrija
53	VSIA „Piejūras slimnīca”	Veselības ministrija
54	VSIA “Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs”	Veselības ministrija
55	VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”	Veselības ministrija
56	VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"	Veselības ministrija
57	VSIA “Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca “Ainaži””	Veselības ministrija
58	VSIA “Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca"	Veselības ministrija
59	VSIA „Slimnīca „Ģintermuiža”	Veselības ministrija
60	VSIA ”Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”	Veselības ministrija
61	VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs „Vaivari””	Veselības ministrija
62	VSIA „Straupes narkoloģiskā slimnīca””	Veselības ministrija
63	SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”	Veselības ministrija
64	VAS “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”	Veselības ministrija
65	SIA „Veselības centrs „Bīķernieki”	SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”
66	VSIA "Meliorprojekts"	Zemkopības ministrija
67	VAS "Latvijas valsts meži"	Zemkopības ministrija
68	AS "Latvijas finieris"	VAS "Latvijas Valsts meži"
69	SIA "Meža ekoloģijas un koksnes institūts"	VAS "Latvijas Valsts meži"

Nr.	Kapitālsabiedrības nosaukums	Kapitāla daļu pašreizējais turētājs/īpašnieks
70	SIA „Baltic Airlines”	AS „Air Baltic Corporation”
71	AS „Aviation Crew Resources”	AS „Air Baltic Corporation”
72	SIA „Training Centre Holdings”	AS „Air Baltic Corporation”
73	SIA „Baltijas kravu centrs”	AS „Air Baltic Corporation”
74	SIA „Baltic Miles”	SIA „Baltic Airlines”
75	SIA Air Baltic Training	SIA „Baltic Airlines”
76	SIA „Travellounge”	SIA „Baltic Airlines”
77	SIA „Baltic contact centre”	SIA „Baltic Airlines”
78	SIA "Online Travel Agency"	SIA „Baltic Airlines”

* Līdzdalība pagaidām saglabājama, nepieciešamība saglabāt vērtējama atkārtoti pēc Attīstības finanšu institūcijas izveides.

* Līdzdalība pagaidām saglabājama, nepieciešamība saglabāt vērtējama atkārtoti nākamās regulārās izvērtēšanas ietvaros.

III. Vispārēji secinājumi un rekomendācijas valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības uzlabošanai

1. Valsts kapitālsabiedrību darbībā plašāk ieviešami korporatīvās pārvaldības principi, ko sekmētu jaunveidojamā Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja darbība:

1.1. Nepieciešams izveidot Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroju, kura pirmā prioritāte ir vienotu principu un metodikas izstrāde, lai nodrošinātu kapitālsabiedrību efektīvu korporatīvo pārvaldību.

1.2. Visām kapitālsabiedrībām nepieciešams izstrādāt to darbības stratēģijas, kas nodrošinātu ilgtermiņa skatījumu un mērķtiecīgu kapitālsabiedrības darbību, tai skaitā, nozares politikas mērķu īstenošanai, kur nepieciešams, vajadzīgs skaidri definēt nozares politiku un tās mērķus.

1.3. Gadījumos, kad kapitālsabiedrībai jāīsteno gan komerciāli, gan nozares politikas mērķi, iztrūkst rādītāji, kas ļautu novērtēt komerciālo un nozares politikas mērķu īstenošanas saskaņotību un vienlaicīgas īstenošanas efektivitāti.

1.4. Nepieciešama augstāka informācijas atklātība par valsts kapitālsabiedrību darbību, tām nospraustajiem finanšu un nefinanšu mērķiem.

1.5. Nepieciešama visaptveroša, dažādos griezumos izvērtēta analītiska informācija par valstij piederošajiem aktīviem un to izmantošanu.

1.6. Nepieciešama regulāra uzraudzība pār valsts kapitālsabiedrību sasniegtajiem finanšu rezultātiem, uzraugot izvirzīto finanšu mērķu sasniegšanas progresu, lai nodrošinātu savlaicīgu valsts reakciju uz potenciāli iespējamām finanšu problēmām.

1.7. atsevišķos gadījumos pastāv bažas, ka kapitālsabiedrību darbībā nepieciešami uzlabojumi, kas norāda uz problēmām gan uz nozaru ministriju darbinieku profesionālās kvalifikācijas nepietiekamību risināt kapitālsabiedrību pārvaldības jautājumus, gan uz nepietiekamu uzmanību nozares specifikas izvērtēšanā, tādējādi arī politikas izstrādē un iekļaušanā kapitālsabiedrības darbībā.

1.8. Nepieciešams valsts kapitālsabiedrībās nodrošināt profesionālu padomes un valdes locekļu iecelšanu, kā arī izstrādāt skaidru sasniegto darba rezultātu un atbildības par tiem izvērtēšanas kārtību, skaidru un pamatotu padomes un valdes locekļu atlīdzības kārtību, šajā jomā nepieciešami uzlabojumi saskaņā ar Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepciju, jo joprojām tikai daļā gadījumā valsts kapitālsabiedrību valžu locekļu izvēle un iecelšana notiek atbilstoši koncepcijā minētajiem principiem.

1.9. Rekomendējams atjaunot profesionālas padomes (ieceļot tajās nozares un biznesa jomas profesionāļus, kuru tiek izvēlēti atklātās atlases procedūrās un pamatojoties uz

iepriekšdefinētiem kritērijiem) lielākajās valsts kapitālsabiedrībās, kuru apgrozījums, aktīvu vērtība un darbinieku skaits atbilst Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcijā norādītajiem apjomiem, lai nodrošinātu šo nozīmīgu uzņēmumu darbības un stratēģisko mērķu sasniegšanas profesionālu pārraudzību.

Darba grupas rekomendācija: Nepieciešams stiprināt nozaru ministriju darbinieku profesionālo kvalifikāciju valsts kapitālsabiedrību pārvaldības jautājumos, kā arī atsevišķos gadījumos nozares politikas mērķu sekmīgāku integrāciju valsts kapitālsabiedrību stratēģisko mērķu definēšanā. Jo īpaši tas attiecināms uz tām nozaru ministrijām, kuru turējumā esošās kapitālsabiedrības ir būtisks nozares politikas īstenošanas instruments (Kultūras, Veselības, Izglītības un zinātnes ministrijas). Nepieciešams straujāk virzīties ar valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformas īstenošanu saistīto normatīvo aktu projektu pieņemšanu, kā arī uzsākt tajos noteikto normu īstenošanu, tai skaitā, izveidojot Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroju un uzsākot tā darbību.

2. Kapitālsabiedrības statusā darbojas arī virkne tādu institūciju, kuras, saņemot valsts budžeta finansējumu, sniedz sabiedrībai nozīmīgus pakalpojumus, tomēr šo pakalpojumu iegāde patērētājam nav obligāta un tās faktiski darbojas brīvā tirgus apstākļos:

2.1. Ir izveidotas valsts kapitālsabiedrības, kuras saņem ievērojamu valsts budžeta dotāciju (Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes, Kultūras, Veselības, Izglītības un zinātnes ministriju turējumā esošās kapitālsabiedrības), kura pārsvarā gadījumu veido būtisku īpatsvaru no kapitālsabiedrības kopējiem ieņēmumiem, līdz ar to šādi uzņēmumi bez publiskas personas atbalsta nespētu sekmīgi darboties, kas vērtējama kā tirgus nepilnības situācija.

2.2. Tomēr arī valsts budžeta finansējumu saņemošās kapitālsabiedrības konkurē savstarpēji un ar privātajiem nozares dalībniekiem, kā arī dažādiem pakalpojumiem un produktiem var būt būtiski atšķirīgas izmaksas, kas tādējādi nosaka nepieciešamību īstenot dinamisku cenu politiku.

2.3. Valsts kapitālsabiedrību statusā darbojas arī valsts slimnīcas, kuru ieņēmumi pamatā (no 71% un vairāk no kopējiem ieņēmumiem 2011.gadā) veidojas no valsts budžeta finansējuma valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu (kuriem ir noteikti konkrēti tarifi par pakalpojuma vienību, bet atsevišķos gadījumos šie tarifi ir zemāki par reālajām izmaksām) sniegšanai un salīdzinoši neliela daļa no pašu ieņēmumiem par sniegtajiem maksas veselības aprūpes pakalpojumiem. Turklāt vairākas no tām ir īstenojušas lielus investīciju projektus, piesaistot aizņēmumus, kuriem piešķirts valsts galvojums, tādēļ nepieciešams sekmēt, ka tās spēj šos aizņēmumus dzēst no pašu ieņēmumiem.

2.4. Pretrunīgi var tikt vērtēti, ka valsts slimnīcas, kuru uzdevums ir nodrošināt veselības aprūpi un sekmēt labāku sabiedrības veselības stāvokli, darbojas kapitālsabiedrības statusā, kas paredz peļņu kā primāri svarīgu darbības mērķi.

2.5. Atsevišķi darba grupas locekļi pauda viedokli, ka šādas kapitālsabiedrības būtu pārveidojamas par valsts aģentūrām/nodibinājumiem vai būtu jāatjauno bezpeļņas organizācijas statuss, kā arī tika izteikts viedoklis par īpaša statusa „sociālais uzņēmums” izveidošanu.

Darba grupas rekomendācija: Vēlams turpināt diskusiju par juridiskā statusa maiņu tām kapitālsabiedrībām, kuru ieņēmumos būtisku īpatsvaru sastāda valsts budžeta finansējums, kā arī diskutējama iespēja tām piemērot valsts aģentūras/valsts pārvaldes iestādes/atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas/nodibinājuma statusu.

3. Turpināma valstij piederošo nekustamo īpašumu centralizācija:

3.1. Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcija paredz, ka jaunveidojamam Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojam turējumā sākotnēji nododamas kapitāla daļas kapitālsabiedrībās, kurās valstij nav izšķirošās ietekmes, kā arī kapitālsabiedrības, kuras apsaimnieko nekustamos īpašumus. Pakāpenisku valstij piederošo nekustamo īpašumu pārvaldīšanas centralizāciju paredz

arī Finanšu ministrijas izstrādātā un Ministru kabineta apstiprinātā Valsts nekustamā īpašuma vienotas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas koncepcija. Tomēr attiecībā uz VSIA „Šampētera nams” un VAS „Tiesu namu aģentūra” darba grupa balsojot nolēma rekomendēt saglabāt šīm kapitālsabiedrībām esošos kapitāla daļu turētājus (attiecīgi Labklājības ministrija un Tieslietu ministrija).

3.2. Pašlaik nekustamo īpašumu apsaimniekošana joprojām pamatā notiek decentralizēti un tās centralizācija norisinās gausi. Valstij būtu nepieciešama konsolidēta, visaptverošas, pārskatāma un publiski pieejama informācija par tai piederošajiem nekustamajiem īpašumiem, un to izmantošanu un izmantošanas iespējām nākotnē, ko sekmētu straujāka nekustamo īpašumu apsaimniekošanas centralizācija.

3.3. Ministrijas to un to padotības institūciju izmantoto nekustamo īpašumu apsaimniekošanai izveidojušas valsts kapitālsabiedrības, kuru pamatdarbība ir par ministriju pieprasītajiem valsts budžeta līdzekļiem apsaimniekot šos nekustamos īpašumus. Tas rada no komercdarbības viedokļa neloģisku situāciju, kad nozares ministrija ir gan politikas veidotājs, gan kapitālsabiedrības īpašnieks, gan kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu pircējs. Minētās kapitālsabiedrības apsaimnieko ministriju un to padotības iestāžu izmantotos nekustamos īpašumus, un to ieņēmumi pamatā veidojas no ministriju valsts budžetā pieprasītajiem līdzekļiem izdevumu segšanai par nekustamo īpašumu apsaimniekošanu, to darbība pēc būtības atkarīga no valsts budžeta piešķiruma nekustamo īpašumu apsaimniekošanai, un to reālā komercdarbība ir salīdzinoši neliela, turklāt tā nav pamatojama ar tirgus nepilnību.

Darba grupas rekomendācija: Nepieciešams aktīvāk turpināt valstij piederošo nekustamo īpašumu pārvaldības un apsaimniekošanas centralizāciju, atbilstoši Ministru kabineta apstiprinātajām Valsts Nekustamo īpašumu centralizācijas koncepcijai un Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcijai, lai nodrošinātu centralizētu un profesionālu nekustamo īpašumu pārvaldību.

4. Valsts kapitālsabiedrību atkarīgo sabiedrību pastāvēšana un izveide atsevišķos gadījumos ir nepietiekami pamatota: to esamība nevar tikt pamatota ne ar darbību stratēģiski svarīgā nozarē, ne ar nepieciešamību labot tirgus nepilnību, ne ar publiskas personas kapitālsabiedrības vai publiski privātas kapitālsabiedrības mērķu un uzdevumu (stratēģiskās vīzijas) sasniegšanu, tādēļ kapitāla daļas būtu atsavināmas. Kā šāds piemērs jāmin VAS „Latvijas Pasts” līdzdalība SIA „Mailmaster”, tomēr darba grupas vairākums atbalstīja šīs līdzdalības saglabāšanu, pamatojot to, ka lēmums būtu pieņemams, saistot to ar VAS „Latvijas Pasts” topošo darbības stratēģiju.

Darba grupas rekomendācija: Nepieciešams izstrādāt korporatīvās pārvaldības vadlīnijas un stingrāk kontrolēt atkarīgo sabiedrību veidošanu, paredzot pienākumu saņemt Valsts kapitāla daļu pārvaldības biroja atzinumu pirms lēmuma par atkarīgās sabiedrības izveidi pieņemšanas. Tas ļautu turpmāk rūpīgāk izvērtēt atkarīgo sabiedrību izveidošanas nepieciešamību, ievērojot gan Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktos nosacījumus, gan nepieciešamību nodrošināt ieguldīto aktīvu un resursu ekonomiski efektīvu un racionālu izmantošanu.

IV. Kopsavilkums par izmaiņām valsts kapitālsabiedrību un valstij piederošo kapitāla daļu pārvaldībā

Izvērtēšanas rezultātā tika sagatavotas rekomendācijas par iespējamām izmaiņām daļā no kapitālsabiedrībām. Galvenās rekomendētās izmaiņas ir iespējamā to juridiskā statusa maiņa, kapitāla daļu atsavināšana vai kapitāla daļu turētāja maiņa. Darba grupa rekomendē, ka 16 kapitālsabiedrības tiek pārveidotas par valsts aģentūrām/tiesās pārvaldes iestādēm/atvasinātām publisko tiesību juridiskajām personām/nodibinājumiem. Tāpat darba grupa rekomendē nodot Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojam turējumā astoņas valsts kapitālsabiedrības, kā arī visas PKCZin_30042013; Informatīvais ziņojums „Par valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšanu un ar Ministru prezidenta 2012.gada 19.jūnija rīkojumu Nr.233 izveidotās darba grupas priekšlikumiem turpmākai rīcībai”

tās valsts kapitāla daļas, kuru turētājs pašlaik ir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra. Darba grupa arī rekomendē atsavināt valstij, valsts kapitālsabiedrībām un valsts izšķirošajā ietekmē esošajām kapitālsabiedrībām piederošās kapitāla daļas 132 kapitālsabiedrībās, tai skaitā, atsavināt 4 valsts kapitālsabiedrības, atsavināt kapitāla daļas vienā no kapitālsabiedrībām, kurās valstij ir izšķirošā ietekme, kā arī valstij piederošās daļas 55 kapitālsabiedrībās, kurās valsts ir tiešais kapitāla daļu īpašnieks bez izšķirošās ietekmes. Kapitālsabiedrību skaits sadalījumā pēc rekomendētajām izmaiņām atspoguļots tabulā Nr.10.

Tabula Nr.10.

Nr.	Rekomendācijas/Līdzdalības kapitālsabiedrības veids	Valsts kapitālsabiedrības	Valsts līdzdalības kapitālsabiedrības, kurās valstij ir izšķirošā ietekme	Valsts līdzdalības kapitālsabiedrības, kurās valstij nav izšķirošā ietekme	Valsts kapitālsabiedrību un valsts izšķirošajā ietekmē esošo kapitālsabiedrību līdzdalības citās kapitālsabiedrībās	Valsts kapitālsabiedrību un valsts izšķirošajā ietekmē esošo kapitālsabiedrību atkarīgās sabiedrības	Kopā
1	Līdzdalība saglabājama	43	0	0	6	22	71
2	Līdzdalība pagaidām saglabājama, atkārtējami vērtējama izbeigšana	0	0	1	4	2	7
3	Līdzdalība pagaidām saglabājama dēļ lietderības apsvērumiem, meklējams līdzdalības izbeigšanas risinājums	0	0	0	0	3	3
4	Līdzdalība samazināma	1	3	0	0		4
5	Kapitāla daļas atsavināmas	4	1	55	10	62	132
6	Līdzdalība izbeidzama normatīvajos aktos noteiktā kārtībā	3	1	9	0	1	14
7	Kapitālsabiedrības, kuras pārveidojamas par tiešās pārvaldes iestādēm	1	0	0	0	1	2
8	Kapitālsabiedrības, kuras pārveidojamas par aģentūrām	9	1	0	0	0	10
9	Kapitālsabiedrības, kuras pārveidojamas par tiešās pārvaldes iestādēm vai atvasinātām publisko tiesību juridiskajām personām	2	0	0	0	0	2
10	Kapitālsabiedrības, kuras pārveidojamas par nodibinājumiem	0	0	2	0	0	2

Nr.	Rekomendācijas/Līdzdalības kapitālsabiedrības veids	Valsts kapitālsabiedrības	Valsts līdzdalības kapitālsabiedrības, kurās valstij ir izšķirošā ietekme	Valsts līdzdalības kapitālsabiedrības, kurās valstij nav izšķirošā ietekme	Valsts kapitālsabiedrību un valsts izšķirošajā ietekmē esošo kapitālsabiedrību līdzdalības citās kapitālsabiedrībās	Valsts kapitālsabiedrību un valsts izšķirošajā ietekmē esošo kapitālsabiedrību atkarīgās sabiedrības	Kopā
11	Kapitālsabiedrības, kas apvienojamas vai integrējas citās kapitālsabiedrībās	6	0	1	0	2	9
12	Līdzdalība palielināma	0	0	0	0	1	1
13	Nav vērtēta	0	0	1	0	0	1
14	Kopā	69	6	69	20	94	258
15	No tām nododamas turējumā Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojam	7	0	56	0	0	63
16	No tām nododamas turējumā citai institūcijai	1	0	0	0	0	1

Papildus jānorāda, ka Ministru kabineta lēmumi par valsts kapitālsabiedrību un valstij, valsts kapitālsabiedrībām un valsts izšķirošā ietekmē esošām kapitālsabiedrībām piederošo kapitāla daļu atsavināšanu (gadījumos, kur šādi lēmumi par kapitāla daļu privatizāciju/atsavināšanu nav tikuši iepriekš pieņemti), līdzdalības apjoma samazināšanu vai palielināšanu var tikt pieņemti, pamatojoties uz šobrīd spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Attiecībā uz kapitālsabiedrību juridiskā statusa maiņu un kapitāla daļu nodošanu turējumā jaunveidojamam Valsts kapitāla daļu pārvaldības birojam jānorāda, ka šīs izmaiņas varēs uzsākt īstenot, kad Saeimā tiks pieņemti Ekonomikas ministrijas virzītie normatīvo aktu projekti, tai skaitā, kā svarīgākie jānorāda likumprojekts „Publisko personu kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības likums” un likumprojekts „Grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā”.

Darba grupas vadītājs

V.Vesperis

30.04.2013.09.00

7582

V.Vesperis

Pārresoru koordinācijas centrs

Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas vadītājs

Tālr.:67 082 812

E-pasts: vladislavs.vesperis@pkc.mk.gov.lv